

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET – NIKŠIĆ

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Komisija za ocjenu magistarskog rada Svetlane Danilović

Vaspitno-obrazovna vrijednost škole u prirodi

I Z V J E Š T A J

Svetlana Danilović, student postdiplomskih studija Studijskog programa za obrazovanje učitelja na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, uradila je magistarski rad na temu „*Vaspitno-obrazovna vrijednost škole u prirodi*“

Tema ovog rada je odobrena na sjednici Nastavno-naučnog vijeća Filozofskog fakulteta i odabrana komisija za njegovu ocjenu, u sastavu: Prof. dr Goran Barović, mentor, Filozofski fakultet, Nikšić, Prof. dr Veselin Mićanović, Filozofski fakultet, Nikšić, Docent dr Rade Šarović, Filozofski fakultet, Nikšić. Kandidatkinja je sa uspjehom B položila ispite predviđene nastavnim planom i programom magistarskih studija za obrazovanje učitelja. Nakon temeljnog pregleda rada, Komisija podnosi Vijeću sljedeći izvještaj.

Osnovno istraživačko pitanje rada kandidatkinja je usmjerila na ispitivanje i proučavanje nivoa ostvarenosti vaspitno-obrazovne vrijednosti škole u prirodi. Analizirani su pedagoški aspekti značajni za ostvarivanje vaspitno-obrazovne vrijednosti škole u prirodi iz ugla naučne literature, zakonskih okvira, nastavnih i vannastavnih aktivnosti i kompetencija učitelja-ca u oblasti vaspitno-obrazovnog rada.

Istraživanje je fokusirano na potrebu ispitivanja ključnih vaspitno-obrazovnih vrijednosti *škole u prirodi*, kroz utvrđivanje valjanosti uslova značajnih za ostvarivanje vaspitno-obrazovnih zadataka.

Istraživanjem su obuhvaćene osnovne škole iz tri regije Crne Gore.

U teorijskom dijelu rada kandidatkinja se osvrnula na osnovne pojmove vezane za *školu u prirodi*. Razmotrena su i viđenja poznatih pedagoga koji su se bavili ovim problemom u toku minulog perioda, koji su bili i zagovornici ovakvog vida nastave i sami učestvovali u njihovom otvaranju. U radu je istaknuto da se ovaj vid nastave (škole na otvorenom) najviše odnosio na djecu čije je zdravstveno stanje bilo narušeno. Pored toga kandidatkinja je dala osvrt na razvoj „škola na otvorenom“ ističući najznačajnije primjere tih škola u svijetu, njihovom režimu rada i boravka djece u njima, kako bi istakla njihov doprinos u današnjoj koncepciji o značaju organizovanja ovog vida nastave. Za istaći je što je u svom radu dala osvrt na razvoj *škole u prirodi* u Crnoj Gori.

S tim u vezi, proučena je reforma i zakonska regulativa smjernice Zavoda za školstvo (organizovanje škole u prirodi kao integralnog dijela predmetnog programa prirode i društva i prirode) u Crnoj Gori, koju karakteriše značajna novina u osnovnoškolskom obrazovanju.

Kandidatkinja je detaljno razmotrila i sagledala program i organizaciju škole u prirodi i njene specifičnosti prilikom izvođenja nastave u izmijenjenim uslovima, kako bi se učenicima pružila mogućnost za zanimljiviji i sadržajniji rad i usvajanje znanja na novi neposredan način, kroz nova iskustva i istraživanja.

Takođe je analiziran značaj škole u prirodi za sveukupni razvoj učenika.

U radu su izložena i razmotrena dosadašnja i srodna istraživanja na temu magistarskog rada koleginice Svetlane Danilović.

U drugom dijelu rada izložen je metodološki konceptualni okvir, koji je operacionalizovan kroz postavljene zadatke i njima odgovarajuće istraživačke hipoteze. Kandidatkinja je detaljno ispitala u kojoj mjeri i na koji način se u osnovnim školama u Crnoj Gori dio programa koji se odnosi na *školu u prirodi* primjenjuje na adekvatan način, odnosno da li su sve komponente vezane za vaspitnu ulogu vanučionične nastave zastupljene.

Navedeno je istraženo kroz stavove i mišljenja nastavnika razredne nastave, učenika od prvog do V razreda o planiranju, organizaciji i realizaciji programskih ciljeva škole u prirodi, njenoj vaspitno obrazovnoj vrijednosti s ciljem da se dođe do saznanja i u kojoj mjeri se realizuje program *škole u prirodi*.

U ovom dijelu su detaljno sagledane ključne dimenzije navedene problematike, odnosno provjerene istraživačke hipoteze u skladu sa zadacima istraživanja: da li učitelji-ce

imaju pozitivan stav prema postojećem obimu i aktivnostima unutar realizacije škole u prirodi, da li su osposobljeni da realizuju programske ciljeve koji su postavljeni u programskim ciljevima prirode i društva i prirode (IV i V razred); kako boravak van učionice utiče na razvijanje; kako ovaj oblik nastave utiče na razvoj kognitivnih, perceptivnih istraživačkih, socijalnih, fizičkih i zdravstvenih, sposobnosti učenika; da li su djeca i njihovi roditelji zainteresovani za ovakav vid nastave.

U istraživanju je učestvovalo 120 učitelja-ca, koji po prirodi posla izvode nastavu i u prvom i u drugom ciklusu osnovne škole. Radi se o ispitanicima iz tri regije u Crnoj Gori: dvije u Podgorici (OŠ „Radojica Perović“ i OŠ „21. maj“), dvije u Nikšiću (OŠ „Ratko Žarić“ i OŠ „Luka Simonović“) dvije u Kotoru (OŠ „Njegoš“ i OŠ „Nikola Đurković“ Radanovići), dvije u Beranama (OŠ „Radomir Mitrović“ i OŠ „Vukašin Radunović“), jedna u Petnjici (OŠ „Mahmut Adrović“) i jedna u Sutormu (OŠ „Kekec“).

Primjenjujući dominantno deskriptivnu metodu u istraživačkoj proceduri, kandidatkinja je, u okviru istraživačkih tehnika anketiranja, kao instrument koristila upitnik.

Istraživanje je pokazalo opravdanost i potvrdilo većinu podhipoteza, hipoteza i samu opštu hipotezu, što praksa bude više pokazivala da škole i učitelji-ce to će ovakav vid nastave biti djelotvorniji i sadržajni.

Rezultati su pokazali da učitelji imaju pozitivan stav prema organizovanju škole u prirodi; da nastava van učioničnog prostora treba da dobije veći značaj za sistematičnije usvajanje znanja, gdje su prisutni: očiglednost, istraživanje, neposredno posmatranje, uočavanje i zaključivanje o prirodnim resursima i njihovom značaju za razvoj zdravog života ljudi i drugih živih bića.

U okviru ovog rada razmatrane su socijalne kompetencije s aspekta mogućnosti njihovog razvijanja u kolektivu, van roditeljskog doma. To uključuje i razmatranje koliko škola u prirodi može pomoći razvoju socijalnih kompetencija (uključujući interpersonalne odnose učitelja i učenika i učenika među sobom).

Dakle, škola kreira dio programa (ciljevi i ishodi) u okviru predmeta prirode i društva, usmjerenih na zadovoljavanje interesovanja učenika kako u nastavnim, vannastavnim i slobodnim aktivnostima.

Dio časova nastave prirode i društva i prirode koji je prepušten učiteljima zavisi od njihove kreativnosti ili preciznije rečeno njegovih afiniteta, entuzijazma i kompetentnosti.

Odnosno, učitelj-ca u realizaciji ishoda učenja iz predmeta *priroda i društvo* kreira programske ciljeve koji se odnose na nastavu u prirodi- vanučioničnu nastavu, organizaciju rada, metode, oblike i postupke rada. Ovakav koncept svakom pojedincu (akteru obrazovno-vaspitnog rada) nudi veću autonomiju, kao i mogućnost da na kvalitetan način učestvuje u vaspitno-obrazovnom procesu koji se odvija u tom periodu.

Takođe, istraživanje je pokazalo:

- Prezentiranjem podataka očigledno je da škole nijesu u potpunosti shvatile ozbiljnost pri planiranju i organizaciji *škole u prirodi*, jer svoje programske aktivnosti nijesu u dovoljnoj mjeri prilagodile boravku učenika u vanučioničnom ambijentu;
- Prema tvrdnjima učitelja-ca učenici imaju pozitivan odnos prema ovakvom vidu nastave prilagođen njihovim sposobnostima, njihovu želju za promjenom, jer je ta nastava interesantnija od nastave u učionici i njihov drugačiji odnos prema učitelju kao i međusobni odnos djece.
- Takođe i roditelji žele da se njihova djeca osamostale, da se druže sa svojim vršnjacima i da steknu vještine koje do tada nijesu usavršili.
- Kako se ističe u radu, nakon sprovedene ankete, vannastavne i izvanučionične aktivnosti jesu integralni dio vaspitno-obrazovnog rada u osnovnoj školi, što podrazumijeva da cjelodnevni boravak van učionice i roditeljskog doma mora sadržavati i one oblike koji učeniku pružaju opuštanje, zabavu i rekreaciju, što je važno za njihov nesmetani razvoj. Slobodno vrijeme koje učenici imaju koriste se tako da budu u skladu sa vaspitno-obrazovnim ciljevima. Učenici mogu da ih iskoriste slikajući, organizujući šetnje a istovremeno upoznavanje okoline, takmičarske igre, koje razvijaju spretnost, okretnost i takmičarski duh.
- Pozitivan stav učitelja-ca prema izvanučioničnoj nastavi otvara mogućnost da se ona realizuje na kvalitativan način.
 - Istaknuto je da je za uspjeh ovog vida nastave potrebna saradnja uprave škole, tj stručnog pedagoško-psihološkog aktiva, formiranje tima koji će pratiti planiranje organizaciju i realizaciju programskih ciljeva *škole u prirodi*, i roditelja učenika.
- Kada se ističe uticaj vaspitno-obrazovne vrijednosti *škole u prirodi* na sveukupni razvoj učenika, prema stavovima učitelja-ca, je u odnosu na cjelokupno osnovnoškolsko obrazovanje na zavidnom nivou.

Na ovaj način je utvrđeno *na koji način i u kojoj mjeri se realizuje škola u prirodi, kakva je njena vaspitno-obrazovna vrijednost i koliko pomaže u sveukupnom razvoju učenika, otvoreni dio programa u prvom i drugom ciklusu osnovne škole, u kojoj mjeri on doprinosi saradnji škole i roditelja/lokalne zajednice, te koliko pomaže razvoju socijalnih kompetencija učenika*, odnosno dostignut cilj istraživanja.

Na osnovu svih ukupno dobijenih rezultata može se zaključiti da *škola u prirodi* u prvom i drugom ciklusu osnovne škole pruža dobre mogućnosti za sveukupni razvoj učenika.

Magistarski rad Svetlane Danilović je pokazao u velikom stepenu analitičnost i duboko promišljanje na temu koncepta i realizacije škole u prirodi i njenu vaspitno-obrazovna vrijednost, kao i mogućnosti na psihofizički razvoj učenika u osnovnim školama u Crnoj Gori. Smatramo da magistarski rad predstavlja značajan doprinos istraživanju teme rada i ostvaruje cilj unapređivanja vaspitno-obrazovne prakse te da se dobijeni rezultati mogu koristiti kao osnov za dalja istraživanja u ovoj kompleksnoj oblasti.

Na osnovu iznijetog, Komisija konstatuje da magistarski rad kandidatkinje Svetlane Danilović na temu: „**Vaspitno-obrazovna vrijednost škole u prirodi**”, ispunjava normative koji važe za magistarske teze, te stoga predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da odobri usmenu odbranu ovog rada.

Nikšić, 21.oktobra, 2019. god.

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO:	28.10.2019.
ORG. JED.	BR. 1939
01	

Komisija, u sastavu:

Prof. dr Goran Barović, mentor
Filozofski fakultet Nikšić

Prof. dr Veselin Mićanović, član
Filozofski fakultet Nikšić

Doc. dr Rade Šarović, član
Filozofski fakultet Nikšić